

23.08.2016

Паризький кліматичний саміт та державна екологічна політика України: обмеження чи можливості? *Експертний коментар завідувача відділу економічних проблем екологічної політики та сталого розвитку, доктора економічних наук, професора Є. В. Хлобистова*

Конференція ООН з питань клімату 2015 р. проходила в Парижі протягом 29 листопада – 12 грудня. Вона стала 21-ю за рахунком конференцією присвяченою кліматичним змінам, що проводилась у межах Рамкової конвенції ООН про зміну клімату (COP 21), й 11-ю – в рамках наради сторін за Кіотським протоколом (CRP-11). Саміт відбувся у виставковому комплексі Парижа «Ле Бурже». Метою конференції було укладання міжнародної угоди щодо підтримки збільшення середньої температури планети на рівні нижче 2 °С і передбачалося, що це стосуватиметься всіх країн. Також планувалося підписання міжнародного договору щодо глобальних кліматичних перспектив. Такою є офіційна інформація ([Державна установа «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України»](#)).

Доцільно з'ясувати, з огляду на зазначені перспективи та можливості для розвитку державної екологічної політики в Україні. Отже, цілями угоди є:

- Утримання підвищення температури на рівні до 1,5°C.
- Скорочення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря.
- Перехід на «нульові викиди», що означає відповідність об'єму викидів здатності їх поглинання.
- Врахування збитків від кліматичних змін на глобальному рівні та механізм їх попередження або компенсації.
- Створення глобального фонду підтримки країн, що розвиваються, в рамках переходу до «зеленої енергетики».
- Угода повинна передбачати оцінювання результатів її реалізації кожні п'ять років.

Вочевидь, що з-поміж можливих кліматичних ризиків Україні будуть притаманні такі: паводки та зсуви (особливо гірські області); підтоплення територій прилягання до берегової лінії; посухи; поширення збудників хвороб; лісові пожежі та загоряння торфовищ; розповсюдження шкідників від агровиробництва; нестача питної води; зміна температурного режиму в населених пунктах.

Практична реалізація рішень паризького саміту передбачає перехід на принципово «зелені» способи виробництва та споживання енергії. У цілому таке означає зміну національної економічної моделі виробництва та споживання. Яким чином це позначиться на економіці держави? По-перше,

новітні можливості для залучення інвестиційних ресурсів щодо розвитку енергозбереження та скорочення енергоспоживання; по-друге, ресурсна трансформація житлово-комунального господарства, поширення теплових насосів, розвиток відновлювальної енергетики на рівні широкого кола споживачів, особливо в великих містах; по-третє, поступова відмова від виробництв та сфер економічної діяльності, які зосереджені в межах індустріального укладу економіки, оптимізація органічного землеробства та ощадливого тваринництва; по-четверте, піднесення економіки громад на засадах сталого розвитку з урахуванням екологічної безпеки та соціальної відповідальності. Однак на рівні суб'єктів господарювання будуть генеруватися численні збитки внаслідок можливих кліматичних змін, що стосуються як виробництва, так і систем життєзабезпечення. На часі виробити методи визначення розмірів таких збитків та запропонувати механізм їх компенсації. Останній на рівні кліматичних змін передбачає:

- а) політичну та економічну підтримку з боку уряду (преференції товарів та послуг, розвиток компенсаційних технологій, прямі дотації в бюджет, гранти, консультативні послуги);
- б) науково-технічна підтримку й трансфер технологій для підвищення безпеки використання природних ресурсів.

Уряду нашої держави було б доцільно запропонувати наступні кроки для поступової адаптації економіки до кліматичних змін у контексті рішень паризького саміту, а саме:

- розробити адаптаційні програми та проекти до кліматичних змін на регіональному, муніципальному й локальному рівні щодо стимулювання насадження лісів, укріплення берегів річок та моря, водосховищ, запровадження кліматичного моніторингу й освітню роботу;
- стимулювати політичну та правову підтримку активності щодо кліматичних змін;
- сприяти інформуванню про кліматичні зміни через засоби масової інформації та мережеві комунікації;
- ініціювати міжнародні й регіональні науково-просвітницькі проекти та програми;
- забезпечити розвиток систем акумулювання коштів для реалізації адаптаційних політик, проектів і програм за «зеленим банкінгом».

Тож на сакраментальне питання, що нашій державі дає впровадження результатів паризького саміту – новітні можливості чи обмеження для економічного зростання, однозначно можна відповісти – це можливості прискорення структурних трансформацій та переходу національної економіки на шлях сталого розвитку й вищих технологічних укладів.